

לשמוע קול תורה – מצווה בפרשה

פרשת שופטים

האיסור לחזור למצרים

התורה מצווה את מלך ישראל שלא להרבות סוסים, ומתוך כך מזכירה את האיסור החל על כל יהודי – שלא לחזור למצרים:

"רק לא ירבה לו סוסים ולא ישיב את העם מצרימה למען הרבות סוס וְה' אָמַר לָכֶם לֹא תִסְפּוּן לָשׁוּב בְּדֶרֶךְ הַזֶּה עוֹד" (דברים יז, טז).

איסור זה נפסק להלכה:

"בשלשה מקומות הזהירה תורה שלא לשוב למצרים, שנאמר לא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד, לא תוסיף עוד לראותה, לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם, ואלכסנדיאיה בכלל האיסור" (רמב"ם הלכות מלכים ה, ז).

אך לא רק למצרים אסור ליהודי לצאת אלא לכל מקום מחוץ לארץ ישראל, כפי שהוסיף הרמב"ם בהמשך אותו הפרק:

"אסור לצאת מארץ ישראל לחוצה לארץ לעולם, אלא ללמוד תורה או לישא אשה או להציל מן העכו"ם, ויחזור לארץ" (שם הלכה ט).

מה ההבדל בין שני האיסורים?

האיסור לצאת מן הארץ נובע ממצוות יישוב הארץ – הדורשת מעם ישראל לגור בארצו ולא להתיישב בארצות זרות. לעומת זאת האיסור לחזור למצרים הוא איסור בפני עצמו, כדברי בעל החינוך:

"משרשי המצוה, לפי שאנשי מצרים רעים וחטאים והאל-ברוך הוא הוציאנו משם וגאלנו בחסדיו מידם לזכותנו ללכת בדרכי האמת, ורצה בטובו הגדול עלינו לבלתי נשוב עוד להטמא בתוכם כדי שלא נלמוד כפירותיהם ולא נלך בדרכיהם המגונים אצל תורתנו השלמה" (ספר החינוך תקי, ב).

מכאן אנו למדים שאף שהלכתית האיסור מתייחס לארץ מצרים, יש בו הוראה לדורות שלא לשוב לתרבויות זרות. יצאנו ממצרים וקיבלנו את התורה – ואין לחזור אחורה לתקופות שלפני מתן תורה.

וישנו רעיון חשוב נוסף הטמון במצווה זו:

המצווה נאמרה אגב האיסור החל על המלך לחזור למצרים לצורך הגדלת צי הסוסים המלכותי. כנראה שבעת העתיקה הייתה ארץ מצרים יצואנית מובילה של סוסים, והסוס בזמנם שימש כלי תחבורה נחשב, כרכבי היוקרה של ימינו. התורה דורשת ממלך ישראל לנהוג בצניעות – ולא להשתמש בשלטון לחיי ראויה והוספת עושר.

ממצווה זו המיוחדת למלך נלמד כולנו להיות צנועים. כמובן, מותר לחיות בנוחות ובכבוד, אבל הכול צריך להיות במידה. אין להפוך את החיים לרדיפה אחרי מותרות, אלא לחיות חיים שיש בהם מידת מה של צניעות. זוהי המסילה המעלה את האדם על המסלול של חיי האושר.

שאל דוד בוצ'קו